

Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter

Distr. Allmänt
28 april 2016

Original:
Engelska¹

Kommittén för mänskliga rättigheter

Sammanfattande kommentarer om Sveriges sjunde periodiska rapport²

1. Kommittén behandlade Sveriges sjunde periodiska rapport (CCPR/C/SWE/7) vid sina 3238:e och 3239:e möten (se CCPR/C/SR.3238 och 3239) som hölls den 9 och 10 mars 2016. Vid kommitténs 3258:e möte, den 23 mars 2016, antogs följande sammanfattande kommentarer.

A. Inledning

2. Kommittén välkomnar att konventionsstaten har godtagit det förenklade rapporteringsförfarandet och lämnat sin sjunde periodiska rapport som svar på den förteckning med frågor inför rapporteringen som utarbetats enligt det förfarandet (CCPR/C/SWE/QPR/7). Kommittén uppskattar detta tillfälle att förnya den konstruktiva dialogen med Sveriges högnivådelegation i fråga om de åtgärder som staten har vidtagit under rapporteringsperioden för att genomföra konventionens bestämmelser. Kommittén tackar Sverige för delegationens muntliga svar och den kompletterande skriftliga information som lämnats.

B. Positiva aspekter

3. Kommittén välkomnar följande lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som Sverige har vidtagit:

(a) Ändringarna i den svenska grundlagen (regeringsformen), som trädde i kraft den 1 januari 2011, vilka bland annat innebar att skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning infördes.

(b) Lanseringen i december 2015 av Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2015–2018.

¹ Översättning till svenska. Vid eventuella tveksamheter gäller det engelska originalet; CCPR/C/SWE/CO/7

² Antogs av kommittén vid dess 116:e session (7–31 mars 2016).

- (c) De lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2014 som syftar till att stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap, inklusive införandet av att det nya brottet äktenskapstvång.
- (d) Lag (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser som trädde i kraft den 1 juli 2014.
- (e) Antagandet i december 2013 av den första övergripande strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

C. Huvudsakliga anledningar till oro samt rekommendationer

Konventionens status i den nationella rättsordningen

4. Kommittén noterar att konventionen ännu inte har införlivats i den nationella rättsordningen, vilket innebär att a) vissa områden av den nationella lagstiftningen inte fullt ut stämmer överens med konventionen och att b) nationella domstolar, som i princip kan tillämpa konventionen genom fördragskonform tolkning, sällan åberopar dess bestämmelser. Kommittén noterar också att kommunala och andra lokala myndigheter verkar sakna tillräckliga kunskaper om konventionen (artikel 2).

5. **Kommittén upprepar sin rekommendation (se CCPR/C/SWE/CO/6, punkt 5) att Sverige bör se till att alla rättigheter som skyddas enligt konventionen får full verkan i den nationella lagstiftningen och att staten för detta ändamål bör se över sin lagstiftning i syfte att fullt anpassa den till konventionen. Sverige bör också öka sina ansträngningar att öka medvetenheten om konventionen hos domare, jurister, åklagare och offentliga tjänstemän, inklusive de som arbetar vid kommuner, landsting och kommunala myndigheter, för att se till att konventionens bestämmelser tas i beaktande och följs av myndigheter på alla nivåer.**

Reservationer till konventionen

6. Kommittén noterar att Sverige behåller sina reservationer till artiklarna 10 (3), 10 (7) och 20 (1) i konventionen. Kommittén noterar även att en översyn av dessa reservationer kommer att göras inom ramen för arbetet med den kommande strategin för mänskliga rättigheter (artikel 2).

7. **Kommittén upprepar sin rekommendation (se CCPR/C/SWE/CO/6, punkt 6) att Sverige bör se över motiveringarna bakom sina reservationer till artiklarna 10, 14 och 20 i konventionen, liksom behovet av att behålla dessa, i syfte att återkalla reservationerna.**

Nationell institution för mänskliga rättigheter

8. Kommittén noterar att flera organ, såsom Justitieombudsmannen, Justitiekanslern och Diskrimineringsombudsmannen, har i uppdrag att främja och skydda de mänskliga rättigheterna. Deras befogenheter är dock fortfarande begränsade till specifika instrument och innefattar inte internationella normer som exempelvis konventionen. Därför är kommittén, som dock erkänner Sveriges fortsatta ansträngningar för att inrätta en oberoende nationell institution med bred behörighet i människorättsfrågor i enlighet med Parisprinciperna, fortfarande bekymrad (se CCPR/C/SWE/CO/6, punkt 4) över den långsamma utvecklingen i detta avseende (artikel 2).

9. **Kommittén upprepar sin rekommendation (se CCPR/C/SWE/CO/6, punkt 4) att Sverige utan dröjsmål bör inrätta en oberoende nationell institution med ett brett mandat gällande frågor som rör mänskliga rättigheter och förse den med tillräckliga ekonomiska och personella resurser i enlighet med principerna om status för nationella institutioner för främjande och skydd av mänskliga rättigheter (Parisprinciperna).**

Ramverk mot diskriminering

10. Kommittén noterar de lagreformer och institutionella reformer som gjorts mot diskriminering, bland annat antagandet av 2009 års diskrimineringslag (2008:567) och ändringarna av denna i januari 2013 och 2015, men är fortfarande bekymrad över den begränsade omfattningen och de luckor som finns i skyddet på grund av att de befintliga lagarna och förordningarna mot diskriminering inte skyddar mot all statusbaserad diskriminering och inte omfattar diskriminering inom alla delar av det offentliga livet. Kommittén är också bekymrad över a) att diskrimineringsombudsmannen (DO) inte har befogenhet att åberopa internationella normer, såsom Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), som är en del av svensk lag, och att DO inte heller har jurisdiktion när det gäller diskriminering inom vissa statliga organ, som polis, kriminalvård, åklagarväsende och domstolar när dessa utövar offentlig makt, eftersom denna typ av diskriminering inte regleras av diskrimineringslagen, samt b) att behovsprövning av rättshjälp i praktiken kan begränsa tillgången till rättsmedel för den som utsatts för diskriminering. Kommittén noterar att det pågår en utredning om Bättre möjligheter att motverka diskriminering (artiklarna 2, 3 och 26).

11. **Sverige bör, inom ramen för den pågående översynen av lagstiftningen mot diskriminering, överväga att utöka omfattningen av skyddet mot diskriminering i den nationella lagstiftningen genom att bland annat införa ett förbud mot diskriminering inom alla områden och sektorer i enlighet med konventionens bestämmelser mot diskriminering. Sverige bör också förbättra tillgången till effektiva rättsmedel mot alla former av diskriminering, bland annat genom att överväga att utöka Diskrimineringsombudsmannens mandat till att omfatta alla typer av diskriminering och utöka behovskriterierna för rättshjälp så att den som utsatts för diskriminering ska kunna driva sitt ärende i domstol när rättssäkerheten så kräver.**

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

12. Kommittén noterar de ansträngningar som gjorts och de åtgärder som vidtagits för att främja rättigheter för personer med funktionsnedsättning, bland annat inrättandet av en ny departementsövergripande samordningsmekanism och arbetet med en ny politik för funktionsnedsättning som kommer träda i kraft 2017. Kommittén är dock bekymrad över de luckor som kvarstår, särskilt när det gäller lika möjligheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättning, till arbete, utbildning, hälso- och sjukvård, rättsväsende och offentliga tjänster (artiklarna 2 och 26).

13. **Sverige bör stärka de åtgärder som vidtas för att förbättra tillgängligheten utan diskriminering för personer med funktionsnedsättning till arbete, utbildning, hälso- och sjukvård, rättsväsende och offentliga tjänster.**

Romer

14. Kommittén välkomnar att Sverige i februari 2012 antog en långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032, och uppskattar de övriga åtgärder som vidtagits för att ta itu med romers situation, men är fortfarande bekymrad över rapporterna om romers begränsade tillgång till utbildning, arbete, bostad samt hälso- och sjukvård. Kommittén är också bekymrad över den utsatta situation som medborgare i andra EU-länder med romskt ursprung befinner sig i, då de på grund av att de inte formellt är bosatta i Sverige endast har begränsad tillgång till sociala förmåner, subventionerad vård och utbildning (artiklarna 2 och 26).

15. **Sverige bör vidta nödvändiga åtgärder för att se till att romer får lika möjligheter och tillgång till tjänster, inklusive utbildning, arbete, bostad samt hälso- och sjukvård. Sverige bör också se till att alla individer inom landets jurisdiktion, inbegripet utsatta romer som är medborgare i andra EU-länder, åtnjuter lika rättigheter utan diskriminering samt identifiera olika sätt att underlätta deras tillgång till stödjande tjänster, som till exempel sociala förmåner, med beaktande av deras situation både enligt lag och i praktiken.**

Rasism och hatpropaganda

16. Kommittén uppskattar de åtgärder som vidtagits för att bekämpa hatpropaganda däribland inrättandet av ett IT-brottscentrum för att bland annat utreda hatpropaganda på nätet, och noterar även den kommande nationella planen mot rasism och andra former av intolerans, men är fortfarande bekymrad (se CCPR/C/SWE/CO/6, punkt 19) över fortsatta rapporter om hatpropaganda, bland annat på internet, rasistiskt och främlingsfientligt våld mot muslimer, afrosvenskar, romer och judar, liksom upprepad negativ porträttering av muslimer i medier. Kommittén är också bekymrad över det stora antalet incidenter av religiös intolerans, med bland annat fysiska övergrepp mot personer som tillhör religiösa minoriteter – exempelvis muslimer och judar – och attacker mot deras religiösa helgedomar, samt underrapporteringen av sådana fall (artiklarna 2, 7, 18, 20 och 26).

17. **Sverige bör kraftigt öka sina ansträngningar, både genom brottsbekämpande insatser och informationskampanjer, för att bekämpa hatpropaganda (även på internet), rasistiskt och främlingsfientligt våld mot etniska eller religiösa minoriteter, samt negativt stereotypa skildringar och avbildningar av dessa minoriteter, i enlighet med artiklarna 19 och 20 i konventionen och kommitténs allmänna kommentar nr 34 (2011) om åsikts- och yttrandefrihet. Sverige bör bland annat a) lansera nya kunskaphöjande kampanjer för öka medvetenhet och främja respekten för mänskliga rättigheter och tolerans för mångfald, för att motverka och utplåna stereotypa synsätt på olika etniska och religiösa minoriteter, och b) på ett effektivt sätt implementera de lagliga och politiska ramarna för att bemöta rasistiska, hatiska och främlingsfientliga uttryck, inklusive att noga utreda sådana fall, åtala misstänkta förövare när så är lämpligt och, om de döms, straffa misstänkta förövare och ge offren tillgång till effektiva rättsmedel.**

Jämställdhet

18. Kommittén uppskattar de åtgärder som vidtagits för att säkerställa lika rättigheter och möjligheter för kvinnor och män, liksom de framsteg som gjorts i detta avseende, men är fortfarande bekymrad (se CCPR/C/SWE/CO/6, punkt 7) över de hinder som kvinnor möter när det gäller tillgång till heltidsanställning och de kvarstående skillnaderna mellan kvinnors och mäns löner, även om dessa minskat något under de senaste åren (artiklarna 2, 3 och 26).

19. **Sverige bör öka sina ansträngningar för att främja kvinnors tillgång till heltidsanställning och för att eliminera löneskillnaderna mellan könen genom att ta itu med den vertikala och horisontella segregeringen på arbetsmarknaden och åtgärda skillnaderna så att män och kvinnor får lika lön för lika arbete.**

Våld mot kvinnor och barn

20. Kommittén välkomnar de åtgärder som vidtagits för att bekämpa våld mot kvinnor och barn, bland annat tillsättandet i april 2012 av en nationell samordnare mot våld i nära relationer och ett antal lagstiftningsåtgärder för att stärka det straffrättsliga skyddet mot våld, sexualbrott och trakasserier. Kommittén noterar också att en ny lagstiftning mot trakasserier på nätet nyligen har föreslagits, att en strategi om mäns våld mot kvinnor väntar på att bli antagen och att man inom ramen för en utredning om brottsbalkens bestämmelser om våldtäkt överväger förändringar i fråga om brottets beståndsdelar. Kommittén är dock fortfarande bekymrad över att våld i nära relationer och sexuellt våld mot kvinnor, bland annat våldtäkt, samt sexuella övergrepp mot barn fortfarande är vanligt förekommande. Kommittén är också bekymrad över underrapporteringen av dessa brott, särskilt när det gäller sexuellt våld mot kvinnor med funktionsnedsättning, och den låga andelen åtal och fällande domar i förhållande till antalet rapporterade fall (artiklarna 2, 3, 7, 24 och 26).

21. Sverige bör fördubbla sina ansträngningar för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och barn i alla dess former och uttryck, bland annat genom följande åtgärder:

- (a) Stärka de förebyggande åtgärderna, bland annat genom fler aktiviteter för att öka allmänhetens medvetenhet om de oacceptabla och skadliga verkningarna av våld mot kvinnor och barn.
- (b) Uppmuntra rapportering av denna typ av fall, bland annat genom att på ett systematiskt sätt informera kvinnor och barn om deras rättigheter och om vilka rättsliga vägar det finns för att få skydd.
- (c) Se till att de brottsbekämpande myndigheterna, liksom personal inom vård och socialtjänst, fortsätter att få lämplig utbildning för att kunna hantera våld i nära relationer på rätt sätt.
- (d) Överväga att se över definitionen av våldtäkt för att se till att avsaknad av äkta samtycke blir en central del av denna definition.
- (e) Effektivt förstärka de relevanta straffbestämmelserna och se till att alla fall av våld mot kvinnor och barn utreds snabbt och noggrant, att förövarna åtalas och att offren får full gottgörelse och möjligheter till skydd.

Terrorismbekämpning

22. Kommittén uppskattar de politiska principer som återspeglas i regeringens skrivelser 2011/12:73 och 2014/15:146 om den nationella strategin mot terrorism, och noterar Sveriges avsikt att genomföra en omfattande utvärdering av den straffrättsliga regleringen på terrorismområdet, men kommittén är också bekymrad över den rapporterade diskrepansen mellan antalet gripanden och antalet fällande domar enligt lagen om straff för terroristbrott, och över påståenden om att det i praktiken förekommer utpekande av personer av utländskt ursprung och minoritetsursprung, där man orättvist riktar in sig på muslimer vid brottsbekämpande åtgärder och utredningar som gäller terrorism (artiklarna 2, 9 och 26).

23. Sverige bör fullfölja sina planer att göra en omfattande översyn av lagstiftningen mot terrorism och se till att befintlig och kommande lagstiftning och praxis gällande terrorism är fullt förenliga med statens skyldigheter enligt konventionen, däribland principen om icke-diskriminering och rätten till frihet och säkerhet. Sverige bör bland annat se till att principerna om nödvändighet och proportionalitet iakttas vid frihetsberövande enligt lagen om straff för terroristbrott, och vidta lämpliga åtgärder för att förhindra att brottsmisstänkta behandlas olika av tjänstemän vid de brottsbekämpande myndigheterna beroende på religion och/eller etnicitet, bland annat genom att tillhandahålla lämplig utbildning om kulturell medvetenhet och om otillåten rasprofilering.

Överdriven våldsutövning av brottsbekämpande personal

24. Kommittén är bekymrad över rapporter om överdriven våldsutövning av brottsbekämpande personal, bland annat som en följd av användandet av expanderande ammunition. Kommittén är också bekymrad över uppenbara brister i Sveriges respons på sådana händelser, med tanke på diskrepansen mellan antalet rapporterade incidenter och antalet rättsliga förfaranden och åtal, samt de låga straff, bland annat böter, som vanligen blir påföljden för den som döms. Kommittén är också bekymrad över att den nya avdelningen Särskilda utredningar, som ska utreda alla anmälningar om övervåld och andra brott begångna av poliser, kanske inte uppfattas av allmänheten som en oberoende instans eftersom den är en avdelning inom den svenska Polismyndigheten (artiklarna 2, 6 och 7).

25. Sverige bör:

(a) Genomföra regelbundna granskningar av de åtgärder som används vid brottsbekämpande insatser, bland annat i fråga om vilka typer av vapen och ammunition som används, i syfte att se till att de minst skadliga medlen används under alla omständigheter.

(b) Se till att brottsbekämpande personal får lämplig yrkesutbildning, bland annat om hur man kan undvika övervåld och hur man hanterar personer med psykiska störningar.

(c) Se över sin ståndpunkt i fråga om avdelningen för särskilda utredningar inom Polismyndighetens administrativa ram, för att garantera att det organ som har i uppdrag att utreda anmälningar mot poliser är helt fristående gentemot polisen och även uppfattas som sådant.

(d) Se till att anmälda fall av övervåld utreds på ett oberoende och effektivt sätt, att anmälda förövare åtalas och, om de döms för brottet, straffas med lämpliga påföljder, samt att offren eller deras anhöriga får gottgörelse, inklusive lämplig ersättning.

Tortyr

26. Kommittén noterar att Sverige överväger att införa ett särskilt tortyrbrott i svensk strafflagstiftning, i enlighet med de rekommendationer som lämnades i september 2015 av den utredare som fått regeringens uppdrag att utreda frågan. Kommittén är dock bekymrad över att inget konkret lagförslag ännu har lämnats till riksdagen (artikel 7).

27. Sverige bör skyndsamt vidta åtgärder för att i brottsbalken införa en definition av tortyr som till fullo överensstämmer med artikel 7 i konventionen och internationellt etablerade normer, bland annat med avseende på en lämplig preskriptionstid för det allvarliga brottet tortyr.

Häktning

28. Kommittén beklagar att det rättsliga regelverket för häktning fortfarande är bristfälligt i ett antal avseenden, trots reformer på senare tid, såsom utfärdandet i april 2015 av nya riktlinjer för åklagare om häktning och restriktioner. Bland annat saknas en lagstadgad begränsning av häktningstiden. Kommittén är bekymrad över rapporter om a) att tillgång till en advokat inte erbjuds omedelbart vid frihetsberövande och b) att häktade beläggs med strikta restriktioner i fråga om sina kontakter med yttvärlden. Kommittén noterar i detta avseende att en utredning fick i uppdrag i juli 2015 att överväga vad som kan göras för att minska antalet häktade med restriktioner, att begränsa häktningstiderna, och att motverka isolering av häktade personer (artiklarna 2, 7, 9 och 10).

29. Sverige bör se till att dess lagstiftning och praxis är i enlighet med artikel 9 i konventionen, med beaktande av kommitténs allmänna kommentar nr 35 (2014) om frihet och säkerhet för personer. Sverige bör bland annat göra följande:

(a) Införa en lagstadgad begränsning av häktningstiden samt se till att häktning utgör en exceptionell åtgärd och att man i praktiken prioriterar andra alternativ än häktning.

(b) Se till att alla i praktiken får rätt till en advokat omedelbart i samband med frihetsberövande.

(c) Se till att alla restriktioner för häktade är tidsbegränsade och kan motiveras som nödvändiga och proportionerliga mot bakgrund av alla relevanta omständigheter, att omfattningen av restriktionerna löpande ses över och att lämpliga åtgärder för att motverka isolering vidtas, särskilt för unga häktade.

Människohandel

30. Kommittén välkomnar de lagstiftningsåtgärder, institutionella åtgärder och andra åtgärder som vidtagits för att bekämpa människohandel, men är också bekymrad över att människohandel, inklusive sexuellt utnyttjande av barn, även via nätet, fortsätter att vara ett problem (artiklarna 8 och 24).

31. **Sverige bör stärka sina åtgärder för att effektivt förhindra och bekämpa människohandel, inklusive i syfte av sexuellt utnyttjande, bland annat genom att göra följande:**

(a) **Övervaka tillämpningen av de ändrade bestämmelserna i brottsbalken om bekämpning av människohandel och stärka det internationella samarbetet mot människohandel.**

(b) **Se till att straffen för sexuellt utnyttjande av barn, även via nätet, motsvarar brottets allvar.**

(c) **Se till att människohandel, inbegripet för sexuellt utnyttjande av barn, utreds snabbt och noggrant, att förövare åtalas och att offren har tillgång till effektiva skyddsmöjligheter och stödtjänster och till full gottgörelse, däribland rehabilitering och lämplig ersättning.**

Rättigheter för utlänningar, däribland migranter, flyktingar och asylsökande

32. Kommittén noterar det stora antalet flyktingar som kommer till Sverige, erkänner de utmaningar som denna situation innebär och de stora ansträngningar som gjorts för att tillgodose flyktingarnas behov, bland annat genom antagandet av lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, som trädde i kraft den 1 mars 2016, liksom de åtgärder som syftar till att underlätta deras inträde på arbetsmarknaden. Kommittén är dock bekymrad över den begränsade användningen av alternativ till att ta migranter och asylsökande i förvar. Kommittén är också bekymrad över de praktiska implikationerna av att beteckna asylansökningar som "säkerhetsärenden" enligt utlänningslagen (2005:716) eller "särskilda säkerhetsärenden" enligt lagen om särskild utlänningskontroll (1991:572) (artiklarna 6, 7, 9, 13 och 26).

33. **Sverige bör göra följande:**

(a) **Se till att politik och praxis i samband med återsändande och utvisning av migranter och asylsökande lämnar tillräckliga garantier för respekt för principen om *non-refoulement*, särskilt för de migranter och asylsökande som omfattas av de nya tillfälliga ändringarna av asyllagstiftningen som håller på att utarbetas av regeringens avdelningar och för de asylärenden som betecknas som "säkerhetsärenden" eller "särskilda säkerhetsärenden".**

(b) **Se till att förvar av migranter och asylsökande är en åtgärd som används som sista utväg och under så kort tid som möjligt, att åtgärden är nödvändig och proportionerlig mot bakgrund av omständigheterna och att alternativ till förvar används även i praktiken.**

Ensamkommande barn

34. Kommittén noterar att ett stort antal ensamkommande barn söker asyl i Sverige och är bekymrad över att Sverige inte kan redogöra för vad som hänt med ett stort antal ensamkommande barn som under de senaste åren rest in i landet och sedan försvunnit, vilket väcker farhågor om att de kan ha utsatts för människohandel (artiklarna 7, 13, 17, 23 och 24).

35. **Sverige bör se till att barnets bästa prioriteras i alla beslut som gäller ensamkommande barn, bland annat mottagande, integration och eventuellt återsändning till ursprungslandet eller annan plats. Sverige bör vidta alla åtgärder som krävs för att garantera ensamkommande barns säkerhet och välbefinnande, samt se till att de får en lämplig placering och får den vård och det stöd de behöver på grundval av en individuell bedömning av deras omständigheter. Sverige bör stärka de skyddsmekanismer som finns mot *refoulement*, vidta strikta åtgärder för att utreda förekomsten av saknade ensamkommande barn, ta itu med de bakomliggande orsakerna och vidta samlade åtgärder för att förhindra förekomsten av detta i framtiden.**

Övervakning och rätten till integritet

36. Kommittén uppskattar de skyddsåtgärder som införts för att förhindra missbruk vid tillämpningen av lag (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet, men är fortfarande bekymrad över den begränsade öppenheten och insynen när det gäller omfattningen av dessa övervakningsbefogenheter och skyddsåtgärder i samband med utövandet av dem. Kommittén är också bekymrad över bristen på tillräckliga skyddsåtgärder mot godtyckliga överträdelser av rätten till integritet i samband med delandet av rådata med andra underrättelsetjänster (artiklarna 2 och 17).

37. **Sverige bör öka öppenheten och insynen beträffande de befogenheter och de skyddsåtgärder som gäller för Försvarets radioanstalt, Försvarsunderrättelsesdomstolen och Datainspektionen, genom att överväga att göra deras politiska riktlinjer och beslut helt eller delvis offentliga, med förbehåll för hänsyn till rikets säkerhet och integriteten för de individer som berörs av dessa beslut. Sverige bör se till a) att nationell politik och lagstiftning som reglerar delning av personuppgifter för underrättelseverksamhet överensstämmer fullt ut med statens skyldigheter enligt konventionen, särskilt artikel 17, inklusive principerna om laglighet, proportionalitet och nödvändighet, b) att effektiva och oberoende mekanismer inrättas för tillsyn över delning av personuppgifter för underrättelseverksamhet, samt c) att de personer som berörs har tillgång till effektiva rättsmedel vid missbruk av uppgifterna.**

Urfolks rättigheter

38. Kommittén välkomnar Sveriges ambition att ytterligare stärka samernas rättigheter och erkänna deras rätt till självbestämmande, och uppskattar de nya ändringarna i grundlagen och det rättsliga ramverket i detta avseende, däribland ändringarna av grundlagen (regeringsformen) som trädde i kraft den 1 januari 2011 och som innebär ett uttryckligt erkännande av det samiska folket. Kommittén är dock fortfarande bekymrad över a) de långsamma framstegen när det gäller att avsluta förhandlingarna om antagandet av den nordiska samekonventionen, b) de begränsade resurser som anslagits till Sametinget, c) omfattningen av skyldigheten att samråda med företrädare för det samiska folket i samband med utvinnings- och utvecklingsprojekt, bland annat de som regleras enligt exempelvis den ändrade minerallagen, d) de svårigheter samerna har att säkra rättigheter till mark och resurser, bland annat den höga bevisbörda som åläggs samer som hävdar sin äganderätt till mark, och det faktum att samebyar inte har rätt till rättshjälp enligt rättshjälpslagen, trots att de är de enda rättsliga enheter som har befogenhet att uppträda som parter i mål som rör tvister om samisk mark och samisk betesrätt (artiklarna 1, 2, 14, 26 och 27).

39. Sverige bör göra följande:

- (a) Bidra effektivt till att en nordisk samekonvention antas utan vidare dröjsmål.
- (b) Se till att Sametinget får tillräckliga resurser för att kunna uppfylla sitt mandat på ett effektivt sätt.
- (c) Se över befintlig lagstiftning, politik och praxis som reglerar verksamheter som kan påverka det samiska folkets rättigheter och intressen, inklusive utvecklingsprojekt och utvinningsindustrins verksamhet, i syfte att garantera ett meningsfullt samråd med de urbefolkningssamhällen som påverkas för att inhämta deras fria och informerade samtycke innan verksamhet inleds.
- (d) I linje med kommitténs tidigare rekommendationer (se CCPR/C/SWE/CO/6, punkt 21), ge adekvat rättshjälp till samebyar i domstolstvister som gäller mark och betesrätter och förorda en lämplig bevisbörda i fall som rör samisk mark och samiskt bete. Dessutom uppmanar kommittén Sverige att, som man indikerat, påbörja förberedelserna för ratificering av Internationella arbetsorganisationens konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder från 1989.

D. Spridning av information om konventionen

40. Sverige skall ge en vid spridning åt konventionen och dess två fakultativa protokoll, Sveriges sjunde periodiska rapport samt dessa sammanfattande kommentarer i syfte att öka medvetenheten om de rättigheter som följer av konventionen bland de juridiska, lagstiftande och administrativa myndigheterna, det civila samhället och icke-statliga organisationer som är verksamma i landet, liksom bland allmänheten. Sverige bör se till att rapporten och dessa sammanfattande kommentarer översätts till landets officiella språk.

41. Enligt artikel 71.5 i kommitténs arbetsordning bör Sverige, inom ett år från och med antagandet av dessa avslutande anmärkningar, informera om verkställandet av kommitténs rekommendationer i punkterna 17 (rasism och hets mot folkgrupp) och 33 (rättigheter för utlänningar, däribland migranter, flyktingar och asylsökande).

42. Kommittén uppmanar Sverige att lämna sin nästa periodiska rapport senast den 31 mars 2023, och att i den rapporten lämna specifik och aktuell information om verkställandet av de rekommendationer som ges i dessa avslutande anmärkningar och om konventionen i sin helhet. Kommittén uppmanar också Sverige att vid utarbetandet av nästa rapport brett samråda med det civila samhället och de icke-statliga organisationer som är verksamma i landet.

43. Eftersom Sverige har godtagit det förenklade rapporteringsförfarandet kommer kommittén att i god tid skicka en förteckning med frågor inför rapporteringen. Sveriges svar på frågorna i förteckningen kommer att utgöra den åttonde periodiska rapporten. I enlighet med generalförsamlingens resolution 68/268 får rapporten omfatta högst 21 200 ord.